

Kommunista kultúra

A közoktatásügyi népbiztosság színházi programja

A kormányzótanács hátfői rendeletével köztulajdonba vette át a színházakat abból a célból, hogy azok a proletáriátus szolgálatába állíttassanak. Ezzel megnyitotta annak a lehetőségét, hogy a proletáriátus, mely eddig kénytelen volt kultúrakisérleteit deklaratív igények és szennyes romantikájú filmdramák mocsarába fullasztani, most hozzájusson a minden vállalkozói érdektől ment tiszta művészi kultúrához. Ámbar a proletárdiktatúrának kétségtelenül sürgősebb feladata a burzsoázia gazdasági erejének megtörése és a szocialista termelés megszerzése, mely a szellemi átalakulásnak is egyik legfontosabb tényezője. elsőrendű szükségesség a burzsoázia szellemi elnyomásának is, mely viszont a gazdasági elnyomás egyik legerősebb eszköze, egyszersmindenkorra véget vetni. A tőkés uralom érdeke volt, hogy a kizsákmányolt proletáriátus egész világnézetét a kizsákmányolás erkölcsi igazságának elismerése irányába állítsa. Ezt szolgálta egyrészt a vallás-erkölcsi nevelés az iskolában, másrészt a művészetben a rengeteg ponyvatermék, mely a komoly művészi értékek megismerésének gazdasági nehézségei révén egyedül volt hozzáférhető a proletáriátus számára.

A művészet népszerűségének legerősebb eszköze a színház, mert míg az olvasáshoz már bizonyos fokú szellemi fegyverzettség szükséges, addig a színház szemléltető erejével a bonyolultabb művészi fogalmak megértéséhez is közelebb hozza közönségét.

A színházak műsorának összeállításánál a közoktatásügyi népbiztosságot természetesen elsősorban a nevelés szempontjai irányítják. Ez a nevelés azonban nem állhat a művészetnek a politikai agitáció közvetlen szolgálatába állításából. A művészet feladata nem a társadalmi átalakulás technikájára való nevelés, hanem természeténél fogva az egyént, az egyéniséget nevelni forradalmivá, az egyéniséget nevelni aktívvá, vagyis nemcsak érdeklődővé, hanem cselekvővé is. Ezért minden igazi művészet egyszersmind forradalmi érték is.

Hasonlóan fontos szempont a műsorok összeállításánál az, hogy az eddigi úgynevezett „nemzeti” kultúra minden fenntartás nélkül beleolvadjon a nemzetközi kultúrába. A magyar szempont, mint különösen hangsúlyozandó, egyáltalában nem jöhet figyelembe, bár természetesen az irodalom nyelvi korlátok közé lévén szorítva, feladatául tűzi ki a közoktatásügyi népbiztosság a magyar nyelvű irodalomnak is nemzetközi nivóra és tiszta nemzetközi szempontok közé emelését.

A színészek valamennyien állami al-

kalmazottak. Ez lehetővé teszi, hogy az egyes eddig profilszempontok által vezetett színházi vállalatok főtétekenykedéseit megszüntetve, a budapesti összes színészek egyetlen közös színházulatát alkossanak, melyből mindig a lehető legjobb együttes állítható össze.

Eddig a vidék — egy-két nagyobb város kivételével — a színházakat teljesen nélkülözni volt kénytelen. A közoktatásügyi népbiztosság, hogy ezt a hiányt pótolja, énekes, operai és drámai staggione-társulatokat szervez, a melyek a vidéken, olyan helyeken is, ahol eddig színelőadások egyáltalában nem voltak, nívós előadásokat fognak rendezni.

Azok a budapesti varieték, melyeknek használható színpaduk van (Téli-kert, Orfeum stb.) rövid idő alatt kamarai játékok céljaira alkalmasokká fognak átalakíttatni. Az ezáltal megsaporodott drámai színházak közül egy kísérleti színházul fog szolgálni, ahol eddig még elő nem adott művek fognak kísérletképpen bemutatni. Elsősorban új szerzők művei, valamint oly újabb irányú képviselő művek, mely irány még nem volt gyökeret a közönségben és a melyek értéke még problematikus.

Hasonló erellyel fogott hozzá a közoktatásügyi népbiztosság a művészet egyéb ágainak fejlesztéséhez és a proletáriátus széles rétegei előtti megnyitásához. Ezekről az intézkedésekről az uralomra jutott proletáriátus hatalmas kulturális fellendítését várjuk.

Városi újság 3/27